

Vzoprieť sa smútku

Redakcia

29. mája 2019 ✚ Cirkev

Zdroj: wikimedia.org

Cirkev sa k smútku stavala vždy diferencovane. Záležalo od okolností, ktoré smútku predchádzali a sprevádzali ho. Za pozitívny sa považoval smútok nad vlastnou hriechnosťou – smútok kajúcnika. Za negatívny sa považoval smútok nad nejakou márnosťou sveta: napr. sklamanie v láske, smútok zo závidi, smútok z ohrdutej pýchy. Avšak ani smútok nad vlastnou hriechnosťou nesmie prevážiť nad radosťou z nekonečného Božieho milosrdenstva a z toho, že nás Pán Ježiš spasil a že teda máme vždy dostatočný dôvod na radosť. Smútok môže byť aj sprievodným znakom zúfalstva, ktoré znamená nedôveru v Božie milosrdenstvo, podobnú ako u Judáša. A to je tiež hriech.

Pod smútkom sa väčšinou rozumie dlhodobý stav, nie náhla reakcia na bolestivú udalosť. Slzy a žiaľ sú prirodzenou reakciou na utrpenie a nevyhýbal sa im ani Pán Ježiš, keď zaplakal na smrťou Lazara. Avšak sústavné udržiavanie duše v smútku nad vecami tohto sveta, svedčí jednak o nedôvere v Boha a zároveň o prílišnej, nekresťanskej naviazanosti na veci tohto sveta.

Voľba kresťana medzi smútkom a radosťou, by sa mala vždy prikláňať na stranu radosti. Aj z pohľadu prirodzenej pohanskej morálky je dlhodobý a zúfalý smútok nevhodný. Dlhodobé prejavovanie emócií je prejavom zmäčkilosti a pôsobí zlým príkladom na okolie a u rodičov obzvlášť zle na deti. Kresťan má putovať „slzavým údolím“ s vedomím večnej radosti, v nádeji na spasenie.

To samozrejme neznamená, že kresťan sa má neustále usmievať. Gýčová, sektárska predstava kresťanstva, odpozorovaná skôr z orientálnych kultov, kde sa slizký guru (často pod vplyvom omamných látok) neustále kľčovito usmieva, aby dokázal svoj „pokoj“ a „lásku“, nepatrí k pravému kresťanovi. V katolíckej Cirkvi sa šíri predovšetkým od šesťdesiatych rokov 20. storočia pod vplyvom ekumenizmu, lacných liberálnych a ľavicových ideológií, kde je najväčším hrdinom vždy osoba,

Zdroj: wikimedia.org

ktorá prezentuje svoje ego ako maximálne nekonfliktné a tolerantné. Pán Ježiš však povedal: „Nepriniesol som pokoj ale meč!“

Patrónom v boji proti smútku je sv. Barnabáš z Cypru, ktorý evanjelizoval spolu s apoštolom sv. Pavlom z Tarzu. Stal sa ním pre svoju miernu povahu.

K smútku ako duševnému sklonu alebo vášni sa vyjadrovali mnohí učenci Cirkvi. Zacitujme aspoň niektorých:

Sv. Pavol z Tarzu

A tak ak som vás v liste aj zarmútil, neľutujem to. A ak som aj ľutoval – lebo vidím, že vás ten list, čo i len nakrátko, zarmútil -, teraz sa radujem nie preto, že ste sa zarmútili, ale že vás ten zármutok pohol na pokánie. Bol to zármutok podľa Božej vôle, aby ste v ničom neutrpeli škodu našou vinou. Veď zármutok podľa Božej vôle spôsobuje pokánie na trvalú spásu; zármutok sveta spôsobí smrť. Pozrite, čo znamená zarmútiť sa podľa Božej vôle: akú starosť to vo vás vyvolalo, akú obranu, aké rozhorčenie, akú bázeň, akú túžbu, akú horlivosť, aké potrestanie! Tým všetkým ste ukázali, že ste čistí v tej veci.

Úryvok z Listu Korinťanom 7, 8-11

Sv. Synkletiké, matka púšte

Niektorý smútok je prospešný, niektorý je zhubný. Užitočný je zármutok, keď sa narieka nad vlastnými hriechmi a nad tým, že blížnemu chýba poznanie a keď sa neopúšťa úmysel, aby sa dosiahla dokonalá dobrota. To sú druhy božského zármutku. Existujú však popri tom aj akési úklady nepriateľa. Aj ten totiž vnukne zármutok – plný nerozumu, ktorý sa väčšinou nazýva duchovnou omrzenosťou. Tohto ducha je teda nutné obzvlášť zapudiť modlitbou a spevom.

Ján Cassianus

Prvý smútok je ten, ktorý prináša kajúcnosť na zaistenie spásy, je naplnený poslušnosťou, je prívetivý, pokorný, krotký, príjemný a trpezlivý, pretože pramení z lásky Božej. ... Ten druhý smútok je zato veľmi rozhorčený, netrpezlivý, tvrdý, plný nevraživosti, neplodného zarmúteného nariekania a trestuhodného zúfalstva. ... Okrem smútku, ktorému sa oddávame pre spásne pokánie, pri snahe o dokonalosť alebo z lásky k veciam budúcim, je preto všetok ostatný smútok bez rozdielu potrebné odvrhnúť, pretože patrí tomuto svetu a prináša smrť.

Zdroj: wikimedia.org

Úryvok z knihy Zvyky cenobitov a lieky na osem základných nerestí.

Sv. Evargius Pontský

Všetci démoni učia dušu milovať rozkoš, len démon smútku túto činnosť neprijíma a dokonca prichádzajúce myšlienky ničí, všetky rozkoše hubí a vysušuje ich skrze smútok. ... Ten, kto sa vyhýba všetkým svetským rozkošiam, stáva sa vežou neprístupnou démonovi smútku; pretože smútok je odstránenie rozkoše, tak prítomnej ako aj očakávanej ...

Sv. Tomáš Akvinský

Či je každý smútok zlý?

Zdá sa, že každý smútok je zlý. Gregor z Nyssy totiž hovorí: „Každý smútok je zlom svojou vlastnou prirodzenosťou.“ A čo je prirodzene zlom, to je vždy a všade zlé. Teda: každý smútok je zlý.

Okrem toho, to pred čím všetci unikajú, aj cnostní, to je zlé. A pred smútkom všetci utekajú, taktiež cnostní: pretože ako sa hovorí v VII. Ethic., „opatrný nezamýšľa potešenie, ale predsa zamýšľa nebyť smutným.“ Teda: smútok je zlo.

Okrem toho, ako je telesné zlo predmetom a príčinou telesnej bolesti, tak je duchovné zlo predmetom a príčinou duchovného smútku. A každá telesná bolesť je zlom pre telo. Takže každý duchovný smútok je zlom pre dušu.

Avšak proti tomu je: smútok nad zlom je protikladom potešenia zo zla. A potešenie zo zla je zlé: preto aj na hanu niektorých sa hovorí v Prísl. 2, že „plesajú, keď vykonali zlo“. Teda smútok nad zlom je dobrý.

Odpovedám: Musí sa povedať, že o tom či je niečo zlé alebo dobré sa dá hovoriť dvojako. Prvým spôsobom: jednoducho a osebe. A vtedy je každý smútok nejaké zlo: pretože už to, že je chcenie človeka sužované z prítomnosti zla, má charakter zlého; pretože sa tým zabraňuje spočínaniu chcenia v dobre.

Zdroj: wikimedia.org

Iným spôsobom sa nazýva niečo dobrom alebo zlom na základe nejakého predpokladu: ako sa hanbenie nazýva dobrom z predpokladu spáchania niečoho hnusného, ako sa hovorí v IV. Ethic. Tak teda za predpokladu niečoho zarmucujúceho alebo bolestného patrí do dobra, že niekto je smutný z prítomného zla alebo zarmútený. Ak by totiž nebol smutný alebo zarmútený, nemohlo by to byť inak, len tak, že buď nie je cítiacim, alebo že zlo nepovažuje za sebe odporujúce: a obidve možnosti sú zjavne zlé. A preto patrí do dobroty, aby z predpokladu prítomnosti zla nasledoval smútok alebo bolesť. A to je to, čo hovorí Augustín, VIII. Ku Gen. Slov.: „Je dobré, keď bolí aspoň strata dobra: pretože ak by nezostalo nijaké dobro v prirodzenosti, potom by už žiadna strata dobra nebolela.“ – A pretože o mravoch sa hovorí pri jednotlivostiach, ktoré sa konajú: to, čo je dobré za okolností (predpokladu), musí sa uznať za dobré; ...

K prvému sa teda musí povedať, že Gregor z Nyssy hovorí o smútku zo strany zarmucujúceho, nie však zo strany pociťujúceho a zapudzujúceho zlo. – A z toho dôvodu teda všetci unikajú smútku, pokiaľ unikajú zlu, ale pocitu a unikaniu pred zlom neunikajú. – A tak sa tiež musí povedať o telesnej bolesti: pretože pocit a odmietanie telesného zla dosvedčuje dobrú prirodzenosť.

Úryvok z knihy Summa teologická

Tomáš Kempenský

O skrúšenosti srdca

...

13. Ak nepožívaš priazeň ľudí, nermúť sa preto; ale to nech ťa sužuje, ak sa nesprávaš dosť dobre a obozretne, ako by sa patrilo služobníkovi Božiemu a nábožnému rehoľníkovi.

14. Často je užitočnejšie a bezpečnejšie, keď človek nemá v tomto živote mnoho radosti, najmä po stránke telesnej.

15. Ale ak nemáme božskú potechu, alebo ak ju pociťujeme len zriedka, to je naša chyba, lebo nehľadáme skrúšenosť srdca a nezavrhneme celkom márne svetské útechy.

16. Uznaj, že nie si hodný božskej útechy, ale že si skôr zaslúžiš mnoho súženia.

17. Keď je človek celkom skrúšený, ťažký a trpký mu je celý svet.

18. Dobrý človek nájde dosť príčin želieť a nariekať.

19. Lebo, či hľadá na seba alebo uvažuje o blížnom, vie, že tu nikto nežije bez trápenia.

20. A čím prísnejšie sa skúma, tým väčší žiaľ pociťuje.

21. Príčinou pravej bolesti a vnútornej skrúšenosti sú naše hriechy a chyby; sme do nich zamotaní natolko, že málokedy vládžeme rozjímať o nebeských veciach.

22. Keby si častejšie myslel na smrť než na dlhý život, iste by si sa horlivejšie polepšoval.

23. A keby si zo srdca uvažoval aj o budúcich pekelných alebo očistcových trestoch, myslím, že by si vďačne znášal námahu a bolesť, a nehrozil by si sa nijakej trpkosti.

24. Ale keďže si tieto veci neberieme príliš k srdcu a stále ešte milujeme príjemnosti, ostávame chladní a veľmi leniví.

25. Často je na vine nedostatok duševnej sily, že biedne telo tak narieka.

26. Pokorne sa teda modli k Bohu, aby ti dal ducha skrúšenosti, a vrav s Prorokom: «*Krml si nás ako chlebom slzami a slzami si nás napájal v hojnosti*» (Ž 80,6).

Úryvok z knihy Nasledovanie Krista

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/vzopriet-sa-smutku/>